

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за решение на Европейския парламент и Съвета относно Европейската година на борбата с бедността и социалното изключване (2010 г.)“

COM(2007) 797 окончателен — 2007/0278 (COD)

(2008/C 224/24)

На 30 януари 2008 г. Съветът реши, в съответствие с член 262 от Договора за създаването на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Предложение за решение на Европейския парламент и Съвета относно Европейската година на борбата с бедността и социалното изключване (2010 г.)“.

Специализирана секция „Заетост, социални въпроси и гражданство“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 7 май 2008 г. (докладчик: г-н Krzysztof Pater, съдокладчик: г-жа Erika Koller).

На 445-ата си пленарна сесия, проведена на 28 и 29 май 2008 г. (заседание от 29 май 2008 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище с 116 гласа „за“, 1 глас „против“ и 5 гласа „въздържал се“.

1. Кратко изложение на становището на ЕИСК

1.1 Европейският икономически и социален комитет приветства предложението на Комисията за определяне на 2010 г. за Европейска година на борбата с бедността и социалното изключване. Това е ценна инициатива, чиято цел е да доведе до повишаване на информираността сред обществото за трайните „острови“ на бедност и маргинализиране в Европа и да се намери подкрепа за намиране на ефективни начини за справяне с тези проблеми.

1.2 ЕИСК приветства многоаспектния подход към бедността и социалното изключване, които не могат да бъдат ограничени само до продължаващото относително неравенство на доходите. За да може да се предаде по-ясно посланието, че бедността и социалното маргинализиране са неприемливи в толкова богат континент, какъвто е Европа, както и за да се спечели обществената подкрепа, необходима за намиране на ефективно решение на тези проблеми, проявите в рамките на Европейска година през 2010 г. следва да се базират не само на оценката на относителната бедност, но и на мерки, които отразяват по-добре мащаба на действителните лишения, засегнатите райони, размера на проблема, като едновременно с това се отчетат различията в рамките на ЕС.

1.3 Европейската година 2010 г. следва да включва ясни, конкретни и преплитачи се теми. Най-напред, за намаляването на бедността и социалното изключване чрез професионално и социално активизиране са необходими повече и по-добри системи и програми за социална подкрепа. По този начин социалната политика действително се превръща в продуктивен фактор. На второ място намаляването на бедността и социалното изключване е в интерес на всеки гражданин и поради това всеки следва да допринесе за постигането на тази цел. Трябва обаче да се има предвид, че задачата за водене на борба с бедността и маргинализирането принадлежи най-вече на политиките и оттам на държавните и други институции, които прилагат политиките, както и на всички социални участници.

1.4 Европейската година 2010 г. следва да представлява възможност за повишаване на информираността сред обществото относно нуждата от модернизиране и укрепване на европейския социален модел и произтичащите от това последици. Активното включване е от решаващо значение за запазването и укрепването на сближаването и солидарността в обществото, в контекста на световната финансова криза и кризата с храните във време на глобализация и демографски промени в Европа. Това обаче ще означава основни промени в сегашния начин на живот на много европейци. Увеличава се загрижеността относно несигурността на заетостта. Проявите във връзка с Европейската година следва да се използват за разширяване на обществената подкрепа за тези реформи.

1.5 Европейската година 2010 г. следва също така да представлява платформа за обществен дебат за начините за опазване и засилване на социалното сближаване в контекста на растящото неравенство на доходите на европейците. Трябва да се намерят иновативни и интегрирани отговори от страна на обществените политики.

— ЕИСК посочва в тази връзка, че успешната борба срещу бедността и социалното изключване изисква включването на много области на политиките. Така например, справедливото разпределение на благосъстоянието трябва в много по-голяма степен от преди да се определи като определящ политически приоритет също и на ниво ЕС.

— Представените в настоящото предложение за решение цели за годината на борбата с бедността следва да отразяват по-добре значението на активната политика за борба с бедността и социалното изключване за постигане на целите на стратегията на ЕС за икономически растеж и заетост⁽¹⁾.

Тяхната ефективност, обаче, ще зависи от постоянното участие на социалните партньори и организациите на гражданското общество, както и от активния ангажимент и участие на гражданите в изграждането на местната общност.

⁽¹⁾ Вж. например становище на ЕИСК от 18.1.2007 г. относно „Оценка на реалното състояние на европейското общество днес“, параграф 2.2., докладчик: г-н Olsson (ОВ С 93, 27.4.2007 г.); становище на ЕИСК от 13.7.2005 г. относно „Съобщение на Комисията относно Социалния дневен ред“ (13.7.2005 г.), параграф 6.1, докладчик: г-жа Engelen-Kefer (ОВ С 294, 25.11.2005 г.).

1.6. ЕИСК смята, че оперативната страна на планираната инициатива е премислена добре. Заслужава специално да се отбележи фактът, че в предложението са отчетени по подходящ начин специфичните характеристики на отделните държави, като се предполага, че ще е налице тясно сътрудничество със социалните партньори и други институции на гражданското общество, както и пряко участие на лицата, засегнати от бедността и социалното изключване.

1.7. Комитетът приветства факта, че предназначенията за осъществяване на целите на Европейската година финансови средства са най-големите, които някога са били отделяни за подобна инициатива в рамките на ЕС, но с оглед на мащаба на планираните мерки все пак призовава да бъде увеличен техният размер.

2. Кратко изложение на предложението на Комисията

2.1 Решението за обявяване на 2010 г. за Европейска година на борбата с бедността и социалното изключване цели да допринесе за постигането на целта за „решително въздействие върху премахването на бедността“, както се заявява в Лисабонската стратегия и се потвърждава в новия Европейски социален дневен ред за 2005-2010 г. ⁽²⁾.

2.2 Мерките във връзка с годината действия ще се съсредоточават върху следните четири цели: **признаване** на правото на хората, засегнати от бедността и в положение на социално изключване да живеят с достойнство и да участват в живота на обществото; **съпричастност** — поемане на съвместна отговорност от всички членове на обществото за преодоляване на бедността и изолацията; **сближаване** — убеждението, че поддържането на социално сближаване е в интереса на всеки; **ангажираност** — подчертаване на политическата воля на ЕС да разглежда като приоритет борбата с бедността и социалното изключване.

2.3 Мерките, които трябва да бъдат предприети на равнището на Общността или в национален мащаб, ще включват срещи и конференции, информационни и насърчителни кампании, проучвания и изготвяне на доклади. Те би следвало да включват всички заинтересовани страни, както и да дават възможност да бъдат изразени и чути потребностите и възгледите на засегнатите от бедността и социалното изключване.

2.4 За проектите, свързани с Европейската година, от бюджета на ЕС се предвиждат 17 млн. евро. Като се прибави предвиденото съфинансиране от обществени и частни институции от

държавите-членки, средствата могат да нараснат до 26 175 млн. евро.

3. Общи бележки относно целта на планираната инициатива

3.1 Европейският икономически и социален комитет със задължение отбелязва предложението на Комисията, чието правилно осъществяване може да доведе до повишаване на информираността сред обществото и стимулиране на обществените дискусии по въпроса как решително и ефективно да се води борба с бедността и социалното изключване.

3.2 ЕИСК смята, че темата на обсъжданата Европейска година е важна и актуална. Това създава възможност годината не само да бъде забелязана от обществеността, но и да се запържи нейното внимание. ЕИСК подкрепя общите и конкретни цели, специфичните теми на годината, както и предложените във връзка с това методи за прилагане. Целта на следващите по-долу бележки е да се засили общественото внимание към Европейската година, както и нейната политическа ефективност.

3.3 Запазването и подобряването на качеството на живота на всички европейци зависи от техния ангажимент, свързан с нуждата от ефективна борба с бедността и социалното маргинализиране в Европа, която е относително богата. Проявите по време на Европейската година следва да засилят този ангажимент у европейците от всички социални и икономически слоеве.

3.4. Ето защо е важно проявите във връзка с годината да се основават на знанията и опита, натрупани от стартирането на Европейската стратегия за борба с бедността и социалното изключване от Европейския съвет в Ница през 2000 г. Следва да се осигури синергия с проявите, организирани от други, например Съвета на Европа в контекста на доклада на работната група на високо ниво на тема социалното сближаване през 21 век ⁽³⁾, и ООН в контекста на отбелязването веднъж годишно на 17 октомври — Международния ден на борба с бедността.

3.5. ЕИСК припомня, че някои въпроси и теми, които бяха разгледани в предходни становища ⁽⁴⁾, следва да намерят своето подобаващо място в събитията през европейската година:

— подкрепя за модернизиранията социална политика като действително продуктивен фактор, който може да активизира професионално всички лица, които са в състояние да работят, и за социалното активизиране на всички;

⁽³⁾ Вж. „Towards an Active, Fair and Socially Cohesive Europe“ („Към активна, справедлива и социално сближена Европа“), Доклад на работната група на високо ниво на тема социалното сближаване през 21 век, Съвет на Европа, Strasbourg 26 октомври 2007 г., Task force for Social cohesion TFSC (2007) 31 E.

⁽⁴⁾ Становище на ЕИСК от 13.7.2005 г. относно „Съобщение на Комисията относно Социалния дневен ред“, докладчик: г-жа Engelen-Kefer (ОВ С 294, 25.11.2005 г.); становище на ЕИСК от 29.9.2005 г. относно „Бедността сред жените в Европа“, докладчик: г-жа King (ОВ С 24, 31.1.2006 г.); Становище на ЕИСК от 6.7.2006 г. относно „Социално сближаване: изпълване със съдържание на европейския социален модел“, докладчик: г-н Ehnmark (ОВ С 309, 16.10.2006 г.); Становище на ЕИСК от 13.12.2006 г. относно „Доброволческите дейности, тяхната роля и въздействие в европейските общества“, докладчик: г-жа Koller, съдокладчик: г-жа Gräfin zu Eulenburg (ОВ С 325, 30.12.2006 г.); Становище на ЕИСК от 18.1.2007 г. относно „Оценка на реалното състояние на европейското общество днес“, докладчик: г-н Olsson (ОВ С 93, 27.4.2007 г.); Становище на ЕИСК от 25.10.2007 г. относно „Кредитът и социалното изключване в обществото на изобилието“, докладчик: г-н Pegado Liz (ОВ С 44, 16.2.2008 г.); Становище на ЕИСК от 13.12.2007 г. относно „Съобщение на Комисията до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Укрепване на връзките между поколенията“, докладчик: г-н Jahier (ОВ С 120, 16.5.2008 г.).

⁽²⁾ Съобщение на Комисията относно Социалния дневен ред, COM(2005) 33 окончателен, 9.2.2005 г., параграф 2.2, стр. 9.

- модернизиране на европейския социален модел, разгледан в по-широк план, така че той да може да отговори успешно на новите предизвикателства в областта на заетостта, социалното включване и борбата с бедността и социалните последици от глобализацията, за да се запази Европа като „демократично, екологично, конкурентоспособно, основано на солидарност и социално включване пространство на благосъстояние за всички свои граждани“⁽⁵⁾;
- необходимост от по-ефективни политики, насочени към интегрирането на пазара на труда на дискриминирани или неблагоприятствани групи, в частност бедните работещи и хората на несигурни работни места⁽⁶⁾;
- нуждата от започване на открит обществен дебат и подкрепа за посоката на това модернизиране към създаване на работни места и социално участие. ЕИСК подчерта, че „ако европейският социален модел има стойност за оформянето на европейското общество в бъдеще, той трябва да бъде динамичен модел, отворен към предизвикателства, промени и реформи“ и че „европейският социален модел ще запази своето значение само докато бъде оценяван и подкрепян от европейските граждани“⁽⁷⁾;
- силен акцент върху действия на местно ниво, участие на социалните партньори и гражданското общество и насърчаване, както и оценка на гражданската активност, особено що се отнася до борбата с бедността и социалното изключване;
- необходимост от цялостни подходи, надхвърлящи традиционните социални политики, както и тези в областта на заетостта към политики в областта на икономиката, образованието, регионалното развитие, културата и инфраструктурата, насочени най-вече към борбата с бедността и социалното изключване;
- признаване и приемане на факта, че мъжете и жените не възприемат бедността по един и същи начин и че социалните политики следва да са съобразени с това;
- необходимост от по-ефективен отворен метод на координация на европейско ниво в областта на борбата с бедността и социалното изключване;
- поставяне на действията срещу бедността и социалното изключване в международен контекст, по-специално чрез насърчаване на основните права на работното място и на достойните стандарти на труд в световен план.

⁽⁵⁾ Вж. Становище на ЕИСК от 6.7.2006 г. относно „Социално сближаване: изпълване със съдържание на европейския социален модел“, параграф 2.1.2.5, докладчик: г-н Ehnmark (ОВ С 309, 16.12.2006 г.).

⁽⁶⁾ Вж. Становище по собствена инициатива на ЕИСК от 12.7.2007 г. относно „Заетост на приоритетни категории (Писабонска стратегия)“, докладчик: г-н Greif (ОВ С 256, 27.10.2007 г.).

⁽⁷⁾ Вж. Становище на ЕИСК от 6.7.2006 г. относно „Социално сближаване: изпълване със съдържание на европейския социален модел“, параграф 1.8 и 1.9., докладчик: г-н Ehnmark (ОВ С 309, 16.12.2006 г.).

По-долу ЕИСК доразработва някои аспекти на тези идеи, които са в особена степен свързани с проявите през Европейската година.

3.6. През годината на борбата с бедността и социалното изключване вниманието следва да се насочи към евентуални положителни мерки:

- въздействието от борбата срещу недеклаирания труд;
- активни мерки в подкрепа на реинтеграцията на пазара на труда;
- инвестиции в промишлени дейности и услуги, създаващи работни места, и оценка на възможните отрицателни или вредни последици;
- бъдещото въздействие върху икономическия растеж, по време на и след годината на борбата срещу бедността и социалното изключване;
- върху положението на най-уязвимото население или населението, страдащо от бедност или крайна бедност, по отношение на енергията и изхранването.

4. По-ефективно предаване на посланието

4.1 В решението за обявяване на Европейска година на борбата с бедността и социалното изключване се подчертава, че 78 млн. души в ЕС, т.е. 16 % от нейните граждани, са застрашени от бедност. ЕИСК счита, че за да се предаде ясно политическото послание на Европейската година, освен традиционният показател за относителна бедност поради ниски доходи, следва също така да се посочат и да се използват други показатели за бедност, които показват, че тя продължава да съществува и отразяват по-добре мащаба на действителните лишения, от които все още страдат много европейци. Ето защо проявите по време на годината следва също така да отчитат един цялостен набор от показатели за относителната и абсолютна бедност, за да се повиши информираността на гражданите за ситуацията, които те описват и за да се развие в тях чувството за непоносимост към бедността.

4.2 Освен това, ЕИСК обръща внимание, че използваните показатели „описват“ проблема на бедността и социалното изключване. Като се имат предвид предизвикателствата, отправени към социалното сближаване в ЕС и последващото от тях модернизиране на европейския социален модел, е важно тези показатели да включват балансиран отговор от страна на обществените политики, състоящ се в по-добро разпределение на доходите и прилагане на правилно финансирана и управлявана политика на гъвкава сигурност на пазара на труда и на активно включване. ЕИСК предложи подобен „динамичен модел“ на социалната политика и на политиката в областта на заетостта в съответното си становище⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ Вж. Становище на ЕИСК от 6.7.2006 г. относно „Социално сближаване: изпълване със съдържание на европейския социален модел“, параграф 2.4, докладчик: г-н Ehnmark (ОВ С 309, 16.12.2006 г.).

4.3 ЕИСК приветства факта, че Комисията признава, че многостранния характер на бедността и социалното изключване изисква да се предприемат подходящи мерки. В съобщението относно Европейския социален дневен ред за периода 2005-2010 г., което имаше за цел между другото да убеди държавите-членки да укрепват, интегрират и опростяват дейностите, насочени към борба с бедността и социалното изключване, Комисията правилно допълни показателя на относителната бедност с показателя за трайна бедност⁽⁹⁾. Когато по-късно предложи засилената координация да обхване също така системите на социално и здравно осигуряване, както и дълготрайните грижи, Комисията обърна внимание на необходимостта от изтъкване на значението на „показателите за измерване на лишенията“⁽¹⁰⁾.

4.4 Като има предвид горното, ЕИСК смята, че решението относно Европейската година 2010 г. следва да се основава на показатели за бедност, които по-добре отразяват мащаба на лишенията, техния обхват и дълбочина. Това би увеличило обществената осъзнатост и подкрепа за политиката в областта на заетостта и социалната политика на ЕС и на национално ниво, насочени към застрашените, както и засегнатите от „голяма“ и „крайна“ бедност лица и общности⁽¹¹⁾.

5. Основни теми, цели и форми на дейностите през Европейската година

5.1 Бедността е многостранно явление, като рискът от изпадане в бедност е неравно разпределен в обществото. Особено в случаите, където тези рискове се съчетават, някои групи стават особено уязвими.

⁽⁹⁾ Показателят за трайна бедност се отнася до дела на лицата, засегнати от относителна бедност през 2 от трите предходни години (дефиниция на Евростат).

⁽¹⁰⁾ Съобщение на Комисията „Да работим заедно, да работим по-добре — Нова рамка за отворения метод на координация на политиката на социална защита и включване в Европейския съюз“ COM(2005) 706 окончателен, 22.12.2005 г., параграф 3.5, стр. 9.

⁽¹¹⁾ В своите становища ЕИСК често препраща към по-конкретно описание на бедността, т.е. да се обърне внимание на категории лица, които „страдат от лишения“ или „са в особено неблагоприятно положение“ (Становище на ЕИСК от 13.12.2007 г. относно „Съобщение на Комисията до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Укрепване на връзките между поколенията“, параграф 2.5, докладчик г-н Jahier, ОВ С 120, 16.5.2008 г.), на трайната бедност (становище на ЕИСК от 29.9.2005 г. относно „Бедността сред жените в Европа“, параграф 1.7, докладчик г-жа King, ОВ С 24, 31.1.2006 г.), на бедността „в качествено отношение“, разбирана като „липса или недостатъчно наличие на материални ресурси, необходими за удовлетворяване на жизнено важните потребности на индивида“ (становище на ЕИСК от 25.10.2007 г. относно „Кредитът и социалното изключване в обществото на изобилието“, параграф 3.1.3, докладчик г-н Regado Liz, ОВ С 44, 16.2.2008 г.). В едно от своите становища Комитетът дори заявява, че „Комитетът настоятелно препоръчва Комисията да преразгледа дефиницията на бедността, тъй като в нея само се изтъкват явните причини за бедността и се подценява нивото на бедност на жените и нейното въздействие“ (становище на ЕИСК от 29.9.2005 г. относно „Бедността сред жените в Европа“, параграф 2.1 докладчик г-жа King, ОВ С 24, 31.1.2006 г.). Разбира се, този недостатък на относителния показател за бедността е свързан не само с бедността на жените, но и с бедността като цяло.

5.2 Бедността обикновено е свързана с безработицата, и по-специално с трайната безработица. Ето защо, както се посочва в Съвместния доклад относно социалната закрила и социалното включване (JIR) от 2007 г. „работата е най-добрата гаранция срещу бедността и социалното изключване“⁽¹²⁾. Също така, обаче, както се посочва в съвместния доклад, тя не може да бъде единствената предпазна мярка. Явлението „бедни работници“ е ярка илюстрация на това.

5.3 Бедността може да бъде свързана и с недостатъчна или липсваща квалификация, която се изисква за определена работа или квалификация, неподходяща за извършването на качествена работа, която предлага достатъчно заплащане. Групите, които са изложени в особена степен на този риск, са младите хора, най-вече онези, които са отпаднали от училище на ранен етап и по-възрастните работници.

5.4 Хората могат да попаднат в капана на бедността поради лошо структурирани системи за подкрепа на доходите, които не насърчават активното участие в официалния пазар на труда и в крайна сметка също ги обричат на бедност в по-напреднала възраст.

5.5 Семейната структура също може да бъде застрашена: семейства, в които работи само един член, особено когато глава на семейството е самотен родител, семейства с три или повече деца. Разпадането на семейството или загубата на работата, която води и до загуба на жилището, представляват потенциално опасни ситуации.

5.6 Групи, изложени на значителен риск, са също така лицата в лошо здраве (например поради възрастта им), с ограничени когнитивни способности, лицата с увреждания, особено в случаите, когато те са с ниска квалификация и лицата, злоупотребяващи със субстанции.

5.7 Изложени на риск са и лицата, живеещи в периферни райони или намиращи се по друг начин в неблагоприятно положение райони.

5.8 Специална категория, изложена на риск, представляват мигрантите и етническите малцинства, които освен че често имат недостатъчни социални и езикови умения и/или не са достатъчно адаптирани в културен план, могат да бъдат подложени и на дискриминация.

5.9 Посочените примери показват мащаба на предизвикателството и колко е сложно да се даде ефективен отговор от страна на обществените политики. Ако трябва значително да се намали бедността и социалното изключване, усилията на публичните власти на всички нива трябва да бъдат допълнени от тези на социалните партньори, организациите на гражданското общество

⁽¹²⁾ Съвместен доклад за социалната закрила и социалното включване 2007, Европейска комисия (Европейски общности: 2007 г.), стр. 45.

и на гражданите. Тези примери също показват съществуването на парадокс: ако всички лица в работоспособна възраст трябва да бъдат интегрирани социално най-вече чрез заетост, за да допринесат за икономическия растеж на Европа и да компенсират нейния демографски упадък, са нужни повече и по-добри, а не по-малко системи и програми за подкрепа. Тези две теми следва да са водещи в рамките на Европейската година.

5.10 ЕИСК смята, че общите и конкретните цели на Европейската година, както и избраните теми на дейност целят да се намери ново равновесие между обществените изисквания за икономическа активност и индивидуалната потребност от сигурност. Нуждата от подобна корекция произтича от глобализацията, демографските промени, технологичния прогрес и развитието на европейския пазар на труда, което включва значителни промени в начина на живот на много европейци. Освен това, политиката, свързана с пазара на труда, и социалната политика трябва да бъдат модернизирани и подобрени, за да улеснят необходимия преход и да осигурят устойчива „предпазна мрежа“, правилно финансирана и управлявана. Докато някои използват възможностите на новите пазари на труда и програми за активиране, други ги схващат като заплаха за техния социален и професионален статут. По мнение на ЕИСК, проявите в рамките на Европейската година следва да отчетат тази истинска загриженост⁽¹³⁾.

5.11 Когато става дума за лица, изложени на риск от безработица и/или социално изключване, сегашният акцент върху активиране на пазара на труда на всички лица, които са в състояние да работят, позволява техния талант да се използва от обществото, като едновременно с това се удовлетворява индивидуалната потребност от професионален и обществен напредък⁽¹⁴⁾. Освен подходяща подкрепа на доходите, се поставя все по-голямо ударение на по-добрия достъп на всички до обществените услуги — по-специално на тези от тях, които позволяват повишаване, актуализиране или промяна на квалификацията, както и поддържане на здравето. Въпреки това, за да може отделният човек да се възползва от тези възможности, от него се изисква много по-голяма от преди индивидуална дейност, инициатива, интелектуални усилия и сътрудничество с различни служби за подкрепа. Съществува истинска необходимост от разясняване на целите на политиките, изискваща да се положат усилия за спечелване на обществената подкрепа за тях⁽¹⁵⁾. Проявите по време на Европейската година следва да съдействат

⁽¹³⁾ Вж. становище на ЕИСК от 6.7.2006 г. относно „Социално сближаване: изпълване със съдържание на европейския социален модел“, параграфи 1.6-1.8, 2.3.1-2.3.5, докладчик: г-н Ehnmark (ОВ С 309, 16.12.2006 г.). Вж. също така становище на ЕИСК от 18.1.2007 г. относно „Оценка на реалното състояние на европейското общество днес“ и по-специално параграф 2.4, докладчик: г-жа Olsson (ОВ С 93, 27.4.2007 г.).

⁽¹⁴⁾ В *The social situation in the European Union 2005-2006: The Balance between Generations in an Ageing Europe*, („Социалната ситуация в Европейския съюз през 2005-2006 г.: Балансът на между поколенията в застаряваща Европа“), Европейска комисия (Европейски общности: 2007), стр. 17, се обобщават резултатите от проучване на удовлетворението от живота на гражданите на ЕС, като се посочва че „значението на работата за удовлетворението от живота далеч надхвърля дохода, която тя осигурява“.

⁽¹⁵⁾ „Поставяте тези въпроси пред гражданите на Европа“ беше една от основните препоръки в становището на ЕИСК от 6.7.2005 г. относно „Социално сближаване: изпълване със съдържание на европейския социален модел“, параграф 2.6, докладчик: г-н Ehnmark (ОВ С 309, 16.12.2006 г.).

за постигането на тези цели. Целите на Европейската година следва да отразяват по-добре значението на активната политика за борба с бедността и социалното изключване за постигане на целите на стратегията на ЕС за икономически растеж и заетост⁽¹⁶⁾. Една по-съвременна и подобрена социална политика съдейства за по-добро функциониране на пазара на труда и допринася за създаването на работни места — факт, който следва да се разясни по-широко и да се докаже убедително в рамките на проявите по време на Европейската година. Също така, правилно замислените мерки за подкрепа на доходите са в полза на онези, които са застрашени от безработица и социално маргинализиране, като смекчават различните форми на натиск, които ги отдалечават от официалния пазар на труда; по този начин те допринасят за намаляване на дела на неформалната икономика.

5.12 Предложението за решение съдържа някои твърдения, които имат нужда от допълнително уточняване.

5.13 ЕИСК посочва, че изреждането сред групите, особено застрашени от бедност и социално изключване, на „децата, самотните родители, възрастните, мигрантите и етническите малцинства, хората с увреждания, бездомните, затворниците, жените и децата, които са жертви на насилие, хората, които злоупотребяват със субстанции“⁽¹⁷⁾ без те да бъдат допълнително уточнени, може да доведе до обратен на желанието ефект. Тези групи обхващат както лицата, застрашени от бедност, така и онези, които не са застрашени от нея. Както беше посочено по-горе, обикновено липсата на достатъчна квалификация и/или голямата разлика между броя на членовете на семейството и този на работещите подлага тези категории лица на риска от изпадане в бедност.

6. Социалното сближаване и продължаващото и нарастващо неравенство на доходите

6.1 Европейската година през 2010 г. може също така да стане повод за обществен дебат относно съществуващите и нови предизвикателства за социалната солидарност и социалното сближаване в момент, в който Европа преминава към общество и икономика, основани на знанието и се справя с демографските промени⁽¹⁸⁾. Подобен размисъл е особено необходим в един континент, който разполага със средствата да намали решително бедността и социалното изключване.

⁽¹⁶⁾ Вж. становище на ЕИСК от 18.1.2007 г. относно „Оценка на реалното състояние на европейското общество днес“, параграф 2.2., докладчик: г-жа Olsson (ОВ С 93, 27.4.2007 г.); становище на ЕИСК от 13.7.2005 г. относно „Съобщение на Комисията относно Социалния дневен Съобщение на Комисията относно Социалния дневен ред ред“ (13.7.2005 г.) параграф 6.1, докладчик: г-жа Engelen-Kefer (ОВ С 294, 25.11.2005 г.).

⁽¹⁷⁾ Предложение за решение на Европейския парламент и Съвета относно Европейската година на борбата с бедността и социалното изключване (2010 г.), COM(2007) 797 окончателен — 2007/0278 (COD), 12.12.2007 г. Въведение, параграф 11, стр. 11.

⁽¹⁸⁾ ЕИСК се занимава с някои „социални ефекти на революцията на знанието“ и още в своето становище от 6.7.2006 г. относно „Социално сближаване: изпълване със съдържание на европейския социален модел“, параграф 2.4.5, докладчик: г-н Ehnmark (ОВ С 309, 16.12.2006 г.) посочи необходимостта те да бъдат разгледани в рамките на социалния диалог.

6.2 В това време твърде голям брой млади хора, при завършването на училище, не разполагат с необходимите за успешна кариера в новата икономика грамотност и математически умения. Необходими са не само ефективни решения, за да се избегне тяхното социално маргинализиране, но и за да се задоволи търсенето на качествени работници в икономиката. Освен това, Европа е изправена пред растящото разделяне на пазара на труда на сегмент, в който се изисква висока квалификация и се предлагат високи възнаграждения и сегмент, изискващ ниска квалификация и предлагащ ниско заплащане, като по този начин се задълбочават разликите в доходите. Необходимо е да се развие и приеме от европейците визия за запазването на социалната справедливост и социалното сближаване, като едновременно с това се запази конкурентоспособността на ЕС в световната икономика.

6.3 Действия отгоре надолу на правителствата няма да успеят да осигурят социално сближаване, освен ако не бъдат допълнени от граждански инициативи отпознато нагоре. Така както Европейският съвет в Ница през 2000 г. призна участието на организациите на гражданското общество за ключ към успешната мобилизация на усилията за борба с бедността и социалното изключване, ЕИСК счита, че в рамките на Европейската година следва също да се признава и насърчава значението на личното участие на всички граждани в изграждането на интегриращи общности. В този контекст е важно да се предаде посланието, че гражданското участие е в интерес на всеки член на общността, независимо от неговия икономически или социален статус.

6.4 ЕИСК припомня своето становище относно доброволческите дейности в което, между другото, се казва, че „правителствата на държавите-членки следва да бъдат насърчени да формулират национални политики относно доброволческите дейности и стратегии, които да гарантират, че доброволческите дейности се насърчават и признават. Тези национални политики следва да обхващат и ролята на инфраструктурата за улесняване на доброволческите дейности“⁽¹⁹⁾. В него се посочва, че най-малкото не следва да се пречи чрез каквито и да е правни и бюрократични спънки на лицата, които желаят да предложат своето време и умения на общностите, в които живеят⁽²⁰⁾. Въпреки че ЕИСК все още счита, че доброволческите дейности заслужават отделна Европейска година, съответните аспекти на гражданското участие следва също да бъдат подчертани в проявите на Европейската година 2010 г.

6.5 ЕИСК призовава при проявите по време на Европейската година да се избягва да се създава впечатление, че в рамките на стимулираните понастоящем политики на гъвкава сигурност и активно включване, изискването да се полагат усилия за излизане от безработицата и бедността (като по този начин се допринесе

⁽¹⁹⁾ Становище на ЕИСК от 13.12.2006 г. относно „Доброволческите дейности, тяхната роля и въздействие в европейските общества“, параграф 1.2, докладчик: г-жа Koller, съдокладчик: г-жа Gräfin zu Eulenburg (ОВ С 325, 30.12.2006 г.).

⁽²⁰⁾ В становището на ЕИСК от 13.12.2007 г. относно „Съобщение на Комисията до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Укрепване на връзките между поколенията“, параграф 4.5, се подчертава ползата от гражданското участие и на възрастните хора и се призовава за призоваване за повече изследвания в областта на активното остаряване, докладчик: г-н Jahier (ОВ С 120, 16.5.2008 г.).

за социалното сближаване) е ограничено до работодателите, правителствата и получателите на помощи по програми, свързани с пазара на труда или социалната защита. Вместо това, те трябва да разпространят посланието, че тази отговорност е на всеки гражданин.

6.6 Друг въпрос, който заслужава да бъде разгледан, е, че на фона на продължаващите и дори растящи икономически различия, поддържането на социалното сближаване може да бъде улеснено също чрез създаването на публични пространства от високо качество (градски пространства, училища, университети, библиотеки, паркове и други места за почивка), където биха желали да се събират и да прекарват времето си хора с различни професии и с различен социален или материален статус.

6.7 По-голямата част от новите предизвикателства и дилеми пред политиката на социално сближаване и обществените политики биха могли да намерят своето решение в рамките на общите цели на предложението за решение. Те обаче следва да бъдат по-ясно изразени, за да се стимулира полезният обществен дебат в течение на Европейската година. Възможните предложени тук варианти за действия за насърчаване на социалното сближаване могат да допълнят дебата през 2010 г. относно идеите, свързани с активното социално включване и ефективните политики на пазара на труда.

7. Широко разбираана социална политика

7.1 По мнение на ЕИСК предлаганата концепция за Европейската година, особено в частта, която се отнася до обхвата на дейността, позволява да се посочи и осъзнае фактът, че постигането на целта от Лисабон за значителен напредък в борбата с бедността и социалното изключване до 2010 г. изисква многостранни действия⁽²¹⁾.

7.2 Един от елементите на образователните дейности, които ще бъдат предприети в рамките на Европейската година, следва да бъде изграждането на обществено съзнание в отделните държави-членки за факторите, които влияят на размера на бъдещите пенсии и да се насърчава предприемането на стъпки, които могат да осигурят достоен живот на хората при пенсиониране.

7.3 ЕИСК смята, че също заслужава да се обърне внимание на въпроса за това как Европейската централна банка би могла да използва правомощията си, дадени ѝ от Договора, за да обедини усилията си за борба с бедността и социалното изключване по време на проявите през Годишната.

⁽²¹⁾ Независимо от това, че Лисабонската стратегия завършва през 2010 г., тя е постоянна изходна точка, когато става дума за програмни документи или конкретни действия на ниво ЕС и на ниво държава-членка. Освен това, въпреки че такова решение още не е взето, може да се очаква, че Лисабонската стратегия ще получи продължение под някаква форма и след 2010 г., особено като се има предвид, че целите, свързани със заетостта и социалното сближаване, няма да бъдат осъществени напълно до този момент.

7.4 ЕИСК счита, че трябва да се покаже, че социалното маргинализиране може да бъде ограничено чрез политики, надхвърлящи традиционните области на пазара на труда и социалната защита, като например политики на териториално устройство, предотвратяващи концентрирането на бедността в гета; транспортни политики, намаляващи географските бариери пред социалната мобилност и икономически политики, развиващи периферните райони и гарантиращи предоставянето на услуги от общ интерес и на политика за преразпределение, за да се обърне наблюдаваната от години тенденция за все по-голямо разделение на бедни и богати.

7.5 В този контекст ЕИСК обръща внимание на разликите в условията в отделните страни, които се задълбочиха след разширяването на ЕС. Както се заявява в едно от проучванията, дори и „най-бедните“ в „богатите“ държави-членки търпят по-малко лишения от „най-богатите“ в „бедните“ държави ⁽²²⁾. Това подчертава значението на ефективните действия в посока на социално-икономическо сближаване и намаляване на съществуващите понастоящем разлики в ЕС, за да се ограничат районите на лишения и социално изключване. Това, на свой ред, би позволило по-нататъшно развитие на отворения метод на координация на социалната политика в ЕС ⁽²³⁾. Това е въпрос, който заслужава специално внимание и разглеждане по време на проявите през Европейската година.

8. Бележки относно изпълнението на предложените мерки

8.1 ЕИСК смята, че оперативната страна на Европейската година е премислена добре, тъй като тя предвижда да се отчетат съответно приоритетите и нагласите на отделните страни (например, деликатния въпрос за интеграцията на пазара на труда и социалната интеграция на имигрантите и етническите малцинства). Съществен е също така фактът, че се предвижда ясно сътрудничество със социалните партньори и институциите на гражданското общество.

8.2 Акцентът, поставен върху участието на социалните партньори и организациите на гражданското общество в осъществяването на дейностите през Европейската година, отразява необходимостта от постигането на социалната програма на Лисабонската стратегия, която бе потвърдена от Европейския съвет в Ница през 2000 г. в Европейската стратегия за борба с бедността и социалното изключване. В настоящия момент действията на правителствата трябва да бъдат допълвани, коригирани и подкрепяни в още по-голяма степен чрез инициативи отдолу. Важно е също така в замислянето и осъществяването на социалната политика да се чува в достатъчна степен гласът на лицата, които тя цели да подпомага. Поради това тези организации правилно бяха поканени да стъпят активно в осъществяването на целите на Европейската година през 2010 г.

8.3 Комитетът оценява факта, че предназначенията за осъществяване на целите на Европейската година финансови средства са най-големите, които някога са били отделени за подобни дейности в рамките на ЕС. Като разглежда специфичните дейности от приложението към предложението за решение, ЕИСК призовава делът, предназначен за действия в рамките на Европейската година, да бъде увеличен, за да се гарантира тяхната ефективност.

8.4 ЕИСК отбелязва със задоволство, че в рамките на замислянето и осъществяването на дейностите в рамките на Европейската година се признават различните начини, по които бедността и социалното изключване се проявяват при мъжете и жените.

8.5 ЕИСК смята, че приоритетите на Европейската година, изброени в приложението, следва да бъдат допълнени с явлението „бедност на лицата с несигурна заетост“. Проблемът за лицата с увреждания следва да бъде разглеждан отделно, а не заедно с други групи в неравностойно социално положение.

Брюксел, 29 май 2008 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Dimitris DIMTRIADIS

⁽²²⁾ Anne-Catherine Guio, — „Income Poverty and Social Exclusion in the EU25“, *Statistics in Focus: Population and Social Condition*, („Бедност на доходите и социално изключване в ЕС 25“, статистически данни: Население е социални условия) 21/2005, Евростат, стр. 9.

⁽²³⁾ Становище на ЕИСК от 18.1.2007 г. относно „Оценка на реалното състояние на европейското общество днес“, параграфи 2.7 и 5.3, докладчик: г-н Olsson (ОВ С 93, 27.4.2007 г.).